

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez, Vákoskőszárazra (Pest megye) küldendő. **50 ES**

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKO ISTVÁN

vákoskőszáraz lelkész

Segéd-szerkesztő: **BARCSEK JÁNOS** bpesti vallásnár.

FŐMUNKATÁRS: K.

SCHOLTZ ÓDÓN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL

ágtalvi esperes-lelkész kiskéri lelkész. cikotai lelkész

Megjelenik hetenként egy ízben:

A lap ára:

Egész évre 20 K

Félévre 10 K

Egyes szám ára 50 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egész oldal 40 K

A Hirdetőhirdetők díjazása, tes. sz. r. r. g.

TARTALOMJELEZÉS: VEZÉRCIKK: **Külön utakon.** *) — **Mit akarnak?** Egy I. T. tag. — **Evangelikus Diákszövetség.** D. r. — **Egységes magyar heresztyén sajtó.** Berényi Dániel. — **Mire tanított meg bennünket a diákon szolgálata.** Szilka László. — **Belélet** — **Pályázatok és hirdetések.**

Külön utakon.

*) Békeszózat esendült világgá a messze keletről, honnét eddig öldöklő fegyverek csatazaja rémitgette lelkünket. A békesség szelid galambja végre kiröppent s szárnyára kelve most már, — jól esik hinni, — berepül majd az egész világot és meghozza elvesztett nyugalmát a harcokban megfáradt emberiségnek. Legyen áldott az isteni jóság bölcsesége, hogy ismét egységre buzdítja a széthúzó emberi sziveket. Mert a harcokról igazán elmondhatjuk a költővel, hogy visszavonás okozá mind és balga irigység. Külön utakra tértek a nemzetek, külön utakra tereltek a népek sorsát a népek hatalmasai. A külön utak pedig a lelkeket mindig eléri egymástól s harcot, visszavonást, keserőséget, gyászt borítanak a küzdőkre.

Sajnos, hogy a népek sorsából a magyar-honi protestáns egyházak nem sokat tanulnak. Ők is külön utakra tévedtek s lassanként elidegenednek egymástól. Az elidegenedésből könnyen származik harc, a harc pedig magától szüli a tengernyi keserőséget.

A reformáció négyszázados jubileuma nem hozta egymáshoz közelebb a két protestáns egyházak a lelkét. „Bennetek más a lelkület”, mondotta egykor Luther, a testvér-ellenfelekről. Most is áll ez a mondása. A református atyafiak nagy öntudattal örnek előre választott újukon, de az út alig némely részében közös a mienkkel. Nem teszünk ellene kifogást, sőt sok tekintetben irigyelhetjük öntudatos előretörésüket, de a külön utakon való törekvés a számban és érvényesülésben egyaránt rohamosan gyöngülő magyar protestantizmusnak mégis csak a hátrányára szolgál. A közös sors és a közös érdek nézőpontjából mutatok hát rá csak néhány jelenségre,

amelyek a külön utakon való térés terüzettségének jelenségei.

Szomorú és szégyenletes dolognak tartom, hogy a református egyház törvényeiben az evangélikus vallásu papné és az evangélikus leánygyermek nyugdíjban nem részesülhetnek. Nálunk e tekintetben is evangéliumibb, mert humanusabb és szabadabb a törvény rendelkezése. Ha testvérek vagyunk, tiszteljük egymás vallását és tűrjük el egymás egyéni felfogását a közös evangélium tisztessége érdekében.

Hasonlóképp egyoldaluan elfogult rendelkezés az is, hogy evangélikus vallásu tanár a református iskoláknál rendessé csak akkor lehet, ha vallását elhagyja. Nálunk egy egész sereg református tanár van a középiskolákban, sőt egyetlen jogakadémiánk dékánja évtizedeken át református volt.

Még szomorubb, hogy van református leányiskola, amelybe evangélikus hitoktatót be nem bocsátanak. Nálunk ilyesféle el sem volna képzelhető.

A külön utakra való tévedés volt az okozója a nagygeresdi egység felbontásának is, mert egyes ifju tulbuzgók a testvériség helyett egészen más célokat szolgáltak a nagygeresdi egység köpönyege alatt.

Mindenki azt várta, hogy az egyetemek felállítása alkalmával a két protestáns egyház ősi mellőztetéseit majd együtt fogja orvosoltatni. Különösen, hogy a theologiai fakultás megszerzésénél egymást kölesönösen támogatni fogják. A református atyafiak szerencsésebbek voltak e téren is, mint mi; jobb volt a társadalmi és politikai helyzetük, befolyásosabbak és mozgékonyabbak az embereik. De mindenesetre szebb lett volna, ha a theologiai fakultás követelésénél és megszerzésénél is együttesen jártunk volna el.

Az 1848. XX. ügyében is külön utakon jár-

tunk és járunk még ma is. Az atyafiak titkos ülésen közölnek oly nyilatkozatokat, amelyek alapján a törvényjavaslatot megnyugvással s alig kritizálva veszik tudomásul. Mi semféle titkos megegyezésekről nem tudunk, napokon át nyíltan agyba-főbe kritizáljuk a törvényjavaslatot s bár kértük az atyafiakat együttes eljárásra, mégsem hajtották a szavunkra, szóvá se tették megkeresésünket.

Sajtóegyesületet és nyomdai részvénytársaságot alapít a testvér egyház közönsége. Okosan teszi. De miért kell annak egyoldalú felekezeti alapon állania, miért nem hívták fel csatlakozásra a hazai egész protestantizmust? Hiszen látják, hogy párhuzamosan a jezsuiták vezetése alatt álló magyar katolicizmus is felekezeti sajtó egyesületet alapít. Nem volna itt szükség az egész protestáns erőbírás és képesség egyesítésére?

Nem panaszként és nem vádként mondom én el mindezeket, hanem csak arra a szomorú jelenségre kívánok rámutatni, hogy a reformáció ötödik századában külön utakon fog tovább vergődni s magát külön-külön fogja levertetni a történelmileg összeforrt és a közös sors és közös alap által egymásra tárt két hazai protestáns egyház.

A külön utakért vajjon merik-e vállalni a vezérek a felelősséget? De hát miért is járunk mi külön utakon?

Mit akarnak? . . . *

Az utóbbi időben egyházi sajtóinkban néhány megnyilatkozást olvastam, mely nagyon fájdalmasan érintett. Egy szép és nagyra hivatott alkotásunkat egy erőszakos, rövidlátó társaság lehetetlenné akarja tenni. A Luther-Társaságra gondolok. Az őszi „jubileumi“ közgyűlésen a régi tisztikar mandátuma lejárt, s az egy rész előre is lemondott, a másik pedig megbukott. Majba volt főtisztikár és társai — úgy látszik — nem bírják a bizalmatlanságot elviselni, s az általuk felidézett történetekbe belenyugodni, s felebbeztek a közgyűlés határozatai ellen a belügyminiszteriumhoz, amely ez ügyben — értesülésem szerint — a székesfőváros egyik előljárási eljárásánál kihallgatásokat tartatott.

A felebbezés jogát nem vonjuk kétségbe, s nyugodtan várjuk a döntést is. Ezt a jogi oldalt nem érintjük, hanem rábizzuk a hivatott jogszokra. Erkölesei, egyházi szempontból azonban elbíráljuk azt a Luther-Társaságunk leünt multjából való kisértet-jelenést.

Nem értjük, honnan vették a felebbezők azt az erkölesei bátorságot, hogy a Luther-Társaság ketségtelenül ellenük nyilatkozó többségével így szembehelyezkedjenek? A hatalomhoz való göröcsös ragaszkodás olyan sikertelen megnyilvánulása ez, melyet nem tudunk eléggé elítélni. A főtisztikár azonban mindég erőszakos fegyvereket használt. A kritikát személyes támadásnak vette, s ahelyett, hogy az intézmény érdekében azt kereste volna, amit — még a helytelen kritikából is — tanulhatunk, folyamodott sajtótörvényhez, epés oldalvágásokhoz, indulatos kifakadásokhoz. Ez persze csak rontotta exponált helyzetét, s a működésével szemben támadt elégedetlenség hovatovább ellenszennvé fokozódott. Ez ellen pedig a többé-kevésbébbé érdekkörébe tartozók tulzott védelme nem őrizhette meg, sőt az ellenkező hatást fokozta. Teljesen megérett a helyzet arra, hogy Társaságunk életében (ha az utóbbi évek megnyilatkozásai ennek nevezhetők) gyökeres átalakulás következzen be. Ez a Társaság életbevágó érdeke lett; ezt még a cseppet sem boldog emlékü közgyűlés után sem látni rettentés rövidlátásra vall.

Nagyon helytelen és a legnagyobb mértékben rosszalásra méltó a politikai hatóságot beavatkozásra provokáló felebbezés. Ezt egyházunk érdekében állónak maguk az illetékesek se tarthatják. Önmaguknak szeretnének csupán elégtételt szerezni. Hár volt, mert ezen az uton az esetleges elégtételnyerés nem hozza meg az óhajtott eredményt; erkölesei reputáció-nyerés nem lesz belőle.

Ezen felül viselik az ódiumot az illetők azért a végtelenül sajnálatos valóságért, hogy kerékhőtői lettek a Társaság szükséges, időszerű fejlődésének. Most amikor a szocializmus mindennütt megszervezkedik, a katolicizmus hatalmas erőket csoportosít, a református egyház is zászlók alá tömöríti honvédeit, és a nagy készülődések közepette a mi legkisebb erőforrásainkat is ki kellene használnunk, sőt fokoznunk, akkor mi itt is, ott is vizsályt szitunk, sőt valóságos kutmérgezést követünk el. Felebbező urak! viselik a rettentés nagy felelősséget? Megkérdezzük még, ha nem fognak ez elől is „meglépni.“

Egy L. T. tag.

*) E cikket főleg azért közöljük, mert a Luther-társaság működésének megakasztása olyan eset, amelyet agyonhallgatni nem lehet! Szerk.

Evangelikus Diákszövetség.

Ha elfogadjuk a szálligévé lett tételt: „Akié az ifjuság, azé a jövő“, akkor a legnagyobb jelentőséget kell tulajdonítanunk annak a január 31-én megtartott tanácskozásnak amelynek keretében egynéhány meleg szívű lelkész, theologiai tanár, vallástanár és segédlelkész az Evangelikus Diákszövetség megalakulást kimondta.

A lomha téli éjszaka mintha ott felejtette volna magát a zajgó nagyváros utcáin: az óralapon a mutató már kilenere járt, de az éjszaka még mindig vonakodott eloldani a ködszövetű fátyolt, a melyet lopva, titkon kötött az utcasarki lámpákra. Fen a Deáktéri ősi épület tanácsterme előtt egy ifju lelkész várakozott, önmagától kérdeve: „Meghallották-e a halkszavu meghívást, amelylyel az Evangelikus Diákszövetség bölesőjéhez hívta a papi kart, a vallástanárokat, s a hűhű lelkeket?“ Meghallották. Az ülésterem megtelt. Negyvenkét színek mélyéről buzogott fel az ősi Luther-ének: „Jövel, Szent Lélek Úr lsten“, negyvenkét lélek hallgatja a harmatváró mező végyódásával a Máté 9 r. 37:38 versein felépített biblimagyarazatot: „Az aratni való sok, de a munkás kevés, kérjétek az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába“.

A szín változott: az imádkozó gyülekezet értekezletté alakult át. Beszéd beszédre következett, de valamennyi felszólalásból az a hiterős meggyőződés esendült ki, hogy az Evangelikus Diákszövetségre szükség van. Szüksége van e szervekre egyre mélyebben hanyatló evangelikus egyházunknak, amelyről hivatott szakemberek egyértelműleg megállapították, ha van még orvosság nagy betegségére, ez orvosság nem lehet más, mint a *belmisszió*. Ezt az orvosságot akarja nyújtani az Evangelikus Diákszövetség. A porlepte újtestamentumot akarja visszaadni a középiskolai és főiskolai tanuló ifjuság kezébe. A világiak körében a bibliával a kezében egy szent csapatot akar toborozni, a mely a lelkesi karnak segít Sionnak megrongált falait újra megépíteni, olyan presbitereket, egyházfelügyelőket akar egyházunknak nevelni, akik nemesak a tanácstermekben láthatók, hanem a templomban is mindig ott vannak, olyan közkatonákat akar képezni az Ige erejével, akik egyházunk bástya fokán őrt állanak a nagy, a halálig tartó hűséggel. Szüksége van az Evangelikus Diákszövetségre a mind jobban elnéptelenedő theologiai akadémiáknak, amelyek újabb ösztöndíjaktól s még nagyobb kedvezményektől, sőt a tanulmányi idő leszállításától várják a hallgatók számának növekedését, csak épen attól nem a mi a legbiztosabbban célhoz vezet: a bensőbb, a melegebb

vallásos neveléstől. Szüksége van az Evangelikus Diákszövetségre középiskolai vallásoktatásunknak, hogy a maga bibliaolvasó összejöveteleinek keretében rögzítse, állandósítsa a vallástani órák legjobb benyomásait. Szüksége van e mozgalomra evangelikus intelligenciáknak, a mely a háboruból egy fájó csalódással kerül ki, avval a keserű tapasztalattal, hogy átok rajtunk a kultura evangyéliom nélkül, átok rajtunk, ha nem tudjuk azt krisztusi szeretettel párosítani.

Erre az eszményi egyesítésre törekszik az Evangelikus Diákszövetség, amely tanintézetekben kimondottan lutheri szellemben evangélizáló munkát akar végezni. Megalakult, és most oda áll a nagy nyilvánosság elé. Vajjon hogy fogadja majd egyházunk közvéleménye? Ha megszavaztatnák a kerületeket, vajjon milyen eredményt mutatna az Urna?

A felekezeti közeli színezettel megalakult „Magyar evangeliumi keresztyén diákszövetség“ immár 10 éves multra pillanthat vissza. Beesületes munkát végzett. Egy lelkes, fáradhatatlan, apostoli buzgóságu lelkesi gárdát nevelt a református egyháznak. Élet, új élet van az avar helyén a református egyházban mindazokon a pontokon, a hol a diákszövetség nevelte lelkes gárda egy-egy tagja munkálkodik.

A nagy jelszó elhangzott: *fel szent munkára szegény egyházunk szebb jövőjéért*. A napi parancs, amelyet az egybesereglettek magukkal vittek, a Krisztus nagy parancsa volt: „ti vagytok a földnek sója, ti vagytok a világ világossága!“ A kis ülésteremben mint valami pantheonban egy ifju gárda övezte körül magát az Úrnak erejével, a falról az ősök: Székács, György tekintetek alá és pillantásukban valami buzditó volt: „Ne esüggedj el kicsiny sereg“. Egy-néhány lelkes ifju elindult a végtelen, a határtalan munkamezőre, az Úrnak aratásába.

D—r.

Egységes, magyar, keresztyén sajtó.

Ez a világot rengető háboru egyáltalán nem váltotta valóra azokat a várakozásokat, melyeket egyesek hozzá fűztek. Hogy ne menjünk tovább, már a háboru időtartama is sokkal hosszabbra nyúlt, mint ahogy azt eleinte csaknem mindnyájan feltételeztük. Azt hittük, hogy azt az óriási erőfeszítést, — amelyet egy ilyen kiterjedésű háboru mind katonai, mind gazdasági téren megkiván, — a hadviselő nemzetek legfeljebb csak néhány hónapig bírhatják. Azután pedig szinte

automatica fog felvirradni reánk a béke napja. Pedig annak sugarait még ma is, — csaknem négy esztendő elmúltával — kételkedés és remény között várjuk.

Csalódást hozott magával ez a háboru más szempontból is. Emlékezzünk csak vissza, eleinte ihletett ajakkal prédikáltunk, hogy ez az a háboru, amely fel fogja rázni az emberiséget hűnös közönyösségéből s arra készíti, hogy lelkét az örök világosságot nyújtó hit felé fordítsa. Ismét csalódtunk, még keserűbben mint először. Ha az országot végigjárjuk legnagyobb városától kezdve a legkisebb faluig és bensőleg érintkezünk az emberekkel, igyekezve azoknak lelkivilágát megismerni, arra a szomorú meggyőződésre jutunk, hogy csalódtunk, keservesen csalódtunk. Ne tévesszen meg bennünket az a körülmény, hogy most többen járnak a templomokba, mint azelőtt. Menjünk az egyesületekbe, olvasókörokkbe, kísérjük figyelemmel a sajtót, s akkor szomorú tapasztalatokat szerzünk arról, hogy mily keveset hisznek az emberek abból, amit hinniök kellene, viszont mint dühöng és terjeszti a nép körében lélekromboló tanait a *szocializmus*. Nem azt a szocializmust értem, amelynek elvei az ember szereteten, a testvériségen és egymás kölcsönös megértésén alapulnak, mert hiszen ebben az értelemben véve Krisztus Urunkat mondhatjuk az első és legnagyobb szocialistának. Arról a szocializmusról van itt szó, amelyet egész nyugodtan *zsidószocializmusnak* nevezhetünk, amelynek igen hangzatos jelszavai vannak. Ilyen hangzatos frázis pl. a *nép felvilágosítás*, amely mögött már régen megláthattuk a zsidószocializmusnak azt a törekvését, hogy a vallásoktatást kiszorítsa az iskolákból s a hitet kiirtsa a nép lelkéből.

Sajnos, ennek a „*felvilágosításnak*“ ma már óriási az eredménye, mert a nép fia készséggel elhiszi, hogy a vallás, a templomesak a nép butítására, értelmének elhomályosítására szolgál, hiszen „*igy van megírva az ujságokban is.*“ A templomokban és a vallásórákon olyan elavult tanokat hirdetnek és tanítanak, amelyek sehogy sem egyeztethetők össze a tudomány mai álláspontjával. Ilyen Érvokat hangoztatnak, még pedig gungos fölénnyel, a zsidószocializmus demagógiái. Nyomtatékül még azt is hozzátesszik hogy a templom, a vallás nem tanítja a népet semmi olyanra, aminek az életben realis hasznát vehetné. Tanai hirdetésére a leghatásosabb eszközt használták a sajtót. Ennek segítségével csöpögtették a mérget a nép lelkébe. Olyan hatalmas fegyver ez az ő kezükben, mely ellen csak hasonló hatalmas fegyverrel lehetne védekeznünk.

Itt álljunk meg a sajtónál, hiszen soraim éppen a sajtóra vonatkoznak. Minap kezembe került

egy katolikus folyóirat, a „Magyar Kultura“, elolvastam benne egy cikket, Címe: A sajtókérdés megoldása felé, írta Bangha Béla jezsuita páter. Félretéve minden, a felekezeti surlódásokból eredő gyűlölséget és polemiát, tömörülésre hívja fel a keresztyénséget, hogy védekezzenek ama bőszen ellenség támadásai ellen, amely a keresztyénséget hitében, létében fenyegeti. Támad a keresztyénség ellensége hatatmas sajtóval, védekezzenek a keresztyénség az övénel mindenben jobbat nyújtó sajtóval. Ezt fejtette ki Bangha elég bőven, tartalmas cikkében.

Nagy kár volna, ha beigazolódna az, amit gyanitok, hogy Bangha a keresztyének és katolikusok alatt csupán a r. katolikusokat értette. Mert ezek a támadások, úgy gondolom, — nem csupán a katolicizmus, hanem directe az egész keresztyénség ellen irányulnak. Természetes tehát, hogy eme frontális támadásnak a frontális védekezés volna a leghathatósabb ellenszere. A zsidószocializmus a sajtójába veti tévtanokkal megmérgezte a protestáns és a katolikus hívó lelkét egyaránt. Támadja az egész keresztyénséget. Védekezzenek e támadás ellen az *egész keresztyénség közös sajtóval*, amely könyvedén semmivé teszi az ellenséges sajtótámadást!

Azt írja többek közt páter Bangha: Ha a magyar katolicizmus akár öt évre beszüntetne minden, de minden más némileg elodázható akciót és adakozást s a legszükségesebben kívül egy jillért sem adna másra, sem templomra, sem nyugdíjas papokra, sem iskolákra, sem zárdákra, sem kórházakra, hanem ehelyett minden felhasználható anyagi erejével hatalmas, közvélemény irányító sajtónak adna létet: mindenesetre kisebbet hibázna, mintha minden elképzelhető esipesup célra költ, csak azt nem teremti meg, amivel a keresztyén gondolatot diadalra juttathatná az egész társadalomban s aminek segítségével aztán minden egyéb keresztyén korszükségletet hatalmi pozíciójának erejével könnyen és teljesen kielégíthetné.

Terjesszük ki ezt az egész keresztyénségre. Azt mondom, ha a magyar keresztyénség legalább öt évre megszüntetne minden felekezeti forszalkodást s helyett minden szellemi és anyagi erejét megfeszítve, — az egyes vallásfelekezetek anyagi körülményeihez mérten arányosan — áldozatot hozna egy közös célra, hogy megteremtse az egységes keresztyén sajtót, (ne legyen csupán katolikus sajtó) akkor ezt a törekvésünket az a siker koronázná, hogy a keresztyénség létét fenyegető ellenség támadásaival diadalmasan szállhatunk szembe, mert meg tudjuk hozni azt, ami a győzelemhez feltétlenül szükséges: *tudományban, szellemben és erkölcsben, igazabban, nemesebben és jobban.*

De hogy ezt elérhessük, csatasorba kell állítanunk a hit, tudomány és az erkölcs vezérférfjait.

Az ellenfelet azonban nem szabad lebecsülnünk. A védelem ebben az esetben nem lesz olyan szervezett, nem lesz olyan szívós, a mely szembe tudna szállni mindenmü támadással. Azért nem kevésbé fontos szerepet töltenének be azok az egyéniségek, akik mint organizátorok szerveznék a szellem férjainak hadrahelt seregét.

Más alkalommal az eszme gyakorlati kiviteléről fogok szólni. Jelenlegi szándékom csak az, hogy erre az illetékes tényezők figyelmét felhívjam. Most itt már nem hetenként, vagy havonkénti megjelenő egyházi folyóiratoeskáról lenne szó, hanem általános *keresztény szellemű, jól szervezett, hatalmas napisajtóról*, amely könnyed fölénnyel, de azért alaposan utasítaná vissza és tenné semmivé a zsidószocializmusnak a „Világ”-ban, „Az Est”-ben, „Egyenlőség”-ben stb. megjelenő támadásait és irányító hatással lenne a közvéleményre is, mert mindenben a legjobbat, a legszebbet, a legnemesebbet nyújtaná.

Mikor pater Bangha a katolicizmust a keresztényiséget tömörülésre hívja fel e hármas felkiáltással: „sajtót, sajtót, sajtót”, engedjék meg nekem e felkiáltást így formuláznom: *protestánsok és katolikusok, hagyjatok fel az ellenségeskedéssel, hőssetek egyelőre fegyverszünetet, azután hőssetek egy időre szövetséget, álljatok csatasorba a közös ellenséggel szemben és alkossátok meg az egységes keresztény magyar sajtót!!*

Berényi Dániel

ev. tábori lelkész.

*) Most amikor a katolicizmus különös gondot fordít a sajtó kérdésre, a reformátusok pedig nyomdai R. T.-t és Református Sajtóegyesületet szerveznek, legfőbb ideje, hogy mi is foglalkozzunk a sajtókérdéssel. — Szívesen vesszünk hozzászólásokat, s a magunk véleményét is kifejtjük. Szerk.

Mire tanított meg bennünket a diakón szolgálat?

A most dúló, kimondhatatlan szenvedéseket osztó, nagy honmentő harcainkból kivettük a részünket mi is, evang. teológusok. Bár nem puszkával, szuronnal védjük a megtámadott egyetlen Hazát, de enyhítettük azok kínjait, szenvedéseit, sokszor nehéz, veszélyes munkával, a kik mellüket fesszítve az ellenség szuronyának állottak őrt helyettünk is a végeken. Helyettünk is áztak, fáztak, éheztek, sebeket kaptak, nyomorékok

lettek, — meghaltak hős testvéreink, magyar véreink — helyettünk is . . . Hajh! Ennek a nagy, legmagasztosabb áldozatnak velőkig tépó átérzése, a lelkünkben lángoló szent elismerés irántuk a lehetőségik megnyilatkozott kórházi működésünkben. Igen, a *viszontszolgálat gondolata* töltötte be a lelkünket elsősorban, amikor ott virrasztottunk éjszakánként a lázázmos, megrokkant a harcér szenvedéseitől kiaszott testü hősök ágyánál.

Viszonozni a hősnek értünk végzett szenvedéses munkáját — volt ápolói kötelességünk vezető gondolata, akarata. Éreztem vele, hogy szerető, érte aggódó testvérei között van; kinja a mi kínunk, könnyei a mi könnyeink . . . És látnia kellett: azok, akik a szemében csak „urak” az ő veréből valók, lelkéből lelkedettek, sorsának osztályosai, — az ő boldogságát keresők, érte küzdő önzellen, nagyszívü testvérei.

Értsék meg ezt a keményszívűek, a szűkeblűek és bűnbánón sirjanak föl! . . .

Láttuk sok-sok öreg magyar haldoklását, olyanokét, akik már megették kenyérük javát s éltük alkonyán, nehéz, görnyesztő élet-harcok után fogtak fegyvert a haza hívására, hogy bennünket, benneteket is védjenek. Láttuk családapák bucsuzását az élettől, attól az élettől, amely nyomorúságon, szenvedésen kívül mást nem igen ad vándorainak . . . igen láttuk és keservesen átértük, hogy a bucsuzó gondszántotta homlokára a gyermekszeretet, családjáért aggódás tépi be utolsó barázdáit, a kinnal esukodó kétségbeesést kifejező szem utolsó pillantása, az ajak utolsó sóhaja a családné, a gyermeké, kiket a házáért *miértünk* elhagy. . . . Ott állottunk a haldokló ifjunál, — ifju, olyan mint mi és már mennie kell, mennie élete hajnalán. . . .

Lezártuk az élettől bucsuzók szeméit, lázadó lelkünk elzokogta az imát, könnyörgésünk szállott az Urhoz: Isten, szenteld meg jelen és jövő működésünket!

Itt láttuk meg az élet valódi arcát, itt fogták meg kiszabadíthatatlanul a lelkünket az élet rettenetes ellentétei és itt éreztük meg az igazi lekipásztor hivatását. A szenvedések forrásánál, a kínok-kínjánál. . . .

. . . Tényleg hatalmas, csodás lehetőségeket föltáró hivatás a lekipásztoré. Élni annak, szívvel-lelekkel törekedni arra, ami az élet ellentéteit elsimítja, ami csirájában elfojtja, lehetetlené teszi a szenvedések, bajok, méltatlanságok — okait, a bűnt, — igen, dolgozni, küzdeni azért, hogy e föld vándora a csillagtalan éjszaka bolyongásai, lázorgásai, tépelődései közepette keresse, lássa meg az Örökkévalót s nyugodjon meg Ő benne, — országának megvalósítása ér-

dekében állítsa testének, lelkének minden erejét, minden érzését, egész valóját: — ez áldott munka.

De megtanultam: nem elég csak prédikálnom, tanítanom: életemet is — ha szükséges — kell tudnom és akarnom odadobni annak bizonyosságául, hogy Istenemnek hű, igaz szolgája vagyok. Csüggedést nem ismerve, önző érdekeket utálattal félredobva kell megragadnom a lelkek szikkadt ugarát szántó ekeszarvát, művelés alá fognom, megtermékenyítenem a lelkek parlagföldjét és gyomlálni, tépni szüntelen a fölbarjánzó gatz, mely növekedő vetésemet elfojtással fenyegeti. És az Isten megsegít, gazdag termést ad. Lehetetlen, hogy önzetlen, lelkes, határozott és fáradhatatlan munkám eredménytelen legyen.

Az emberiség vágyódik Isten után, érzi céltalan bolyongását és nagyon szenved. Lázong, tagjai gyilkolják, tépik egymást: ez mind, mind az istentelenség átka.

Itt kell, hogy legyen a kiinduló pontja missziói munkámnak. . . . Hát miért ütöd a testvéred? Önző vagy. De ne gondold, hogy az, amit elveszel tőle, amit összeharácsolsz örökéletű. Itt hagysz mindent: dicsőség, hírnév, vagyon csak füst, korom, mely elszáll, elenyészik, de befejefti a lelked és a végső órára kormos, üres, bünnös lélekkel sirod vissza az elmúlt életed, melyet köanyelműen eltékozoltál. Keress örökkévaló értékeket. Örökkévaló csak — Isten, — tehát Őt szolgálj! Céljai veled nem azok, hogy vagyon harácsolással, hírnév, dicsőség utáni hajszával töltsd el az életed, hanem: *segíls Neki országának fölépítésében, mely ország csak általad valósulhat meg.* És testvérem, ha nem ennek a törekvésnek állsz a szolgálatában: lelkedben hárt valsz, — munkád robot munka, nyomorult vagy, rabszolga vagy, életed céltalan.

És tudod-e, testvérem, mi a hit? Az, hogy Istennek az országa közöttünk és általunk megvalósul. Isten akarja! Te a munkása vagy, az örökkévalóság polgára. Tudsz te akkor esalni, lopni, gyilkolni, leszel-e önző, rosszakaratu? Nem, nem. A lelked megszentelődik. Csak szereini, áldozni, munkás önzellen, valójában Istennek tetsző életet élni leszel képes. Tiéd lesz az örökkévalóság, mi után ugy áhítozol. Szabad ember leszel. Úr. Hitvedben mindeneknek ura. Siess! . . . Ajándékozd oda az életed Isten e nagy tervének! . . .

* * *

Ufoisó kórházi szolgálatomat teljesítem. Még egyszer bejárom a betegszobákat, megszorítom szenvedő testvéreim kezeit, szemem könnybe lábad, a szívemen végigvonaglik a bucsuzás kinja, de mennem kell. . . .

Találkozunk még!

Az életem nektek adom oda, nektek áldozom! Szolgálni fogok nektek! Szabad emberekké teszlek benneteket az Urban!

Ez lesz a ti jutalmatok!

Ez lesz az én viszonzásom komoly — halálos munkátokért! . . .

Bagyan.

Szluha László
ev. theológus.

B E Ő É L E T .

Az egyetemes felügyelői méltóságra a dunántúli egyházkerület több esperességében az egyházak Baró Solymossy Lajosra adják szavazataikat. Állásfoglalásukat azzal okolják, „hogy Baró Solymossy Lajos nemcsak a közigazgatás terén, hanem irodalmilag is szolgálja egyházunkat; áldozatkész, sokat ígérő, köztisztületnek örvendő és buzgó evangélikus főúr.“ Dele új, komoly jelölt lépett a választásra kerülők sorába. Mult számunkban említett körlevél következtében különben a következő levelet kaptuk: *Nagyfiszteletű Uram!* Tudomásomra jutott, hogy az egyetemes egyházfelügyelői választás kérdésével kapcsolatban két körlevél jelent meg, amely az én jelöltetésem mellett foglalt állást. — Habár a jan. 10-én tartott egyetemes jelölő értekezlet lefolyásából ugys az a benyomást szerezhettem, hogy az egyházközségek legnagyobb részének bizalma előreláthatólag a tiszai kerület köztisztületben álló felügyelője, Szentiványi Árpád körül fog csoportosulni, — miután az ő jelölése mellett akkor én is felszóltam, nehogy hallgatásom most félreértésre szolgáltatson okot, nagyon kérem azokat akik esetleg reám óhajtottak volna szavazni, hogy ettől tekintsenek el. Nem csak azért, mert tudatában vagyok annak, hogy az egyház szolgálatában szerzett érdemek tekintetében a szóba jött jelöltekkel nem vagyok párhuzamba állítható, de az adott körülmények között Szentiványi Árpáddal szemben az ellenjelölt szerepét semmi esetre se vállalhatom s ezen felfogásom consequentiáit magamra nézve minden tekintetben kötelezőeknek kell tartanom. Nagyon lekötöleznék Nagyfiszteletűséged, ha ezen soraimnak becses lapjában helyet adni sziveskednék. Budapest 1913 febr. 9. Kiváló tisztelettel Osztróuczky Miklós.

Felhívás a lelkésztestvérekhez. Egyetemes gyűlésünk elé Haendel Vilmos főesperes indítványt terjesztett be új perikopa-rendszer készítése tárgyában. Indítványában kiemeli, hogy míg a reformáció négyszázados jubileuma sok

üdvös gondolatot vetett fel és érlelt meg az egyes gyülekezetekben és a közegyház közigazgatási életére is érezte hatását, addig az igehirdetés ügyét szinte egészen figyelmen kívül hagyta. „Egyházunk az igehirdetésnél megelégszik a régi, több mint ezer éves perikopa-rendszerrel, a szentírás sokkal terjedelmesebb jelentős részét nem, vagy csak alig ismertetjük meg híveinkkel. Ezért azon kérelemmel fordulok az egyetemes közgyűléshez . . . , méltóztassék az írásmagyarázó theologiai tanárokból álló bizottságot kiküldeni azon célból, hogy az egyházi életkörnek megfelelő több perikopa-sorozat tervét készítsse el s az annak idejében egybehívandó zsinat vegye tárgyalásba netalán elfogadás végett“. Egyetemes közgyűlésünk ezt az indítványt jegyzőkönyve 147. pontjában az evangelikus lelkészegyesületnek adta ki minden közelebbi utasítás nélkül. Lelkészegyesületünk legutóbbi választmányi ülésén foglalkozott a megbízás megoldásának kérdésével és a következő határozatot hozta: „felhívást bocsát ki a kérdéssel foglalkozó lelkésztestvérekhez az iránt, állítsanak össze új és megfelelő perikopa-rendszereket, — a beérkezendő tervek elbírálására bizottságot alakít s annak tagjaiul Paulik János, Pröhle Henrik, Koren Pál, lelkészeket, valamint Bancsó Antal theol. tanárt, elnökül pedig Dr. Raffay Sándor elnököt kéri fel, illetőleg bizza meg.“ Midőn közegyházunkat érdeklő e nagyjelentőségű ügyet a lelkésztestvérek szíves tudomására hozom, egyúttal tisztelettel és szeretettel kérem, hogy a kitűzött cél érdekében a munkában minél nagyobb számban részt venni sziveskedjenek. Mindnyájan szoktunk szabad textusokból prédikálni s bizonyosan mindnyájan a heortológikus szempontok szemmel tartásával válogatjuk meg a tárgyalandó bibliai anyagot. E heortológikus követelményeknek megfelelő szabad textusokból bárkinél könnyű lesz egy-egy új perikopa-rendszert összeállítani. Ha ne talán nem volna egész esztendőre való, úgy egy-egy ünnepkör perikopáinak összeállításával és beküldésével is nagy szolgálatot tehet az ügynek. Nagyon kérem a lelkésztestvéreket, hogy a tervezeteket minél előbb lehetőleg június hó végéig legyenek szivesek nekem beküldeni, hogy a bizottság is mielőbb foglalkozhassék a dologgal és a nyilvánosság elé terjeszthesse a megfelelőknek tartott perikopákat, amelyeknek az elismertetést természetesen amúgy is csak a nyilvánosság és az egyházi közvélemény adhatja meg. — Dr. Raffay Sándor a lelkészegyesület elnöke.

Kerületi lelkészegyesületi gyűlés. A tiszai egyházkerület lelkészi egyesülete február

12-én Miskolcra rendkívüli gyűlést tartott Paulik János elnöke mellett. A gyűlésen megjelent Geduly Henrik püspök és 40 lelkész. Paulik elnök reámutatott azon körülményre, hogy az 1848. XX. tc. fokozatos végrehajtásáról szóló törvényjavaslatban szó sincs a lelkészek fizetésének rendezéséről. Ezért a lelkészi karnak akcióra kell lépni és a fizetési reformot kiküzdeni. Az e tárgyban hozandó határozatainkat nem csak a többi hasonló célu és törekvésű egyesületekhez, hanem átesszük az összes protestáns képviselőkhöz. — Tóth József farsangi lelkész azon kérdésről tartott előadást: közalkalmazott-e a lelkész? Az előadáshoz többen szóltak hozzá. A közgyűlés közönetet mond az előadónak s elhatározta, hogy az egyetemes közgyűlés ama határozatának a végrehajtását, amelyben a lelkészek számára a köztisztviselőkkel egyenlő elbánást követeli, teljes erejével hangos formában fogja szorgalmazni. Duszik Lajos a lelkészek fizetésének rendezésének tárgyáról a kultuszminiszterhez intézendő felirat szövegét terjeszti elő, melyet a közgyűlés az előadó iránti köszönettel és hálával elfogadott és némi módosításokkal kiegészítve a sajtó útján kívánja a kultuszminiszter és a nyilvánosság tudomására hozni. E kérdés megvilágításában értékes hozzászólások hangzottak el Geduly püspök és mások részéről. Paulik János elnök javaslatára a közgyűlés kérelemmel fordul a kerülethez, hogy az hívja fel az egyes gyülekezeteket arra, hogy a nyomorban élő lelkészek anyagi helyzetén javítsanak. Az egyetemes felügyelői szék beföltésénél a közgyűlés Szentiványi Árpádot ajánlja az egyházközségek figyelmébe. Az egyetemes központi iroda felállítására, illetve átszervezését is kéri a közgyűlés oly értelemben, hogy ott egy tevékeny agilis lelkész nyerjen állandó alkalmazást. Végül Christély Gyula a főt nép idegen aspirációi ellen tiltakozik s azokat csupán az agitátorok machinációjának deklarálja. E tárgyban beadott indítványát a kerületi gyűlés elé terjesztik.

Alapítvány. Br. Podmaniczky Géza v. b. t. t. és neje szül. Gr. Dégenfeld Berta aranylakodalmuk alkalmából 20.000 K. alapítványt tettek az aszói leánynevelő intézetnél két félingyenes hely fenntartására, E fejedelmi adomány méltó megünneplése a kedves családi eseménynek és méltó folytatása a nemes báró eddigi egyházunk javára tanusított áldozatkészségének.

Ruhasegély és családtagok ruhasegélye. Azon lelkészek részére, akik a ruhasegélyért külön folyamodtak, a vk. miniszter az összegeket már a püspöki hivatalok útján folyósította.

Lelkésziiktatás. Lélekemelő ünnepségek keretében iktatta hivatalába az ujesanálói egyházközség új lelkészét, Tavassy Zoltánt. A beiktatást Mohr Béla kassai lelkész, alesperes végezte. aki gyönyörű beszédben vázolta a jó lelképásztort eszményét. Az új lelkész tartalmas, gondosan megalkotott beszédben fogadott hivatása iránt hűséget. A beiktatást követő közgyűlésen Dr. Szlavik Mátyas felügyelő üdvözölte meleg szeretettel az új elnöktársat. Az ünnepélyen jelen voltak Duszik Lajos, aki volt képlánját kísértte az új állásába, Maresch János, az egyházközség volt lelkésze, továbbá a helybeli testvéregyház és a politikai község. Az egyház Ura áldja meg az új szövetségkötést!

Házasság. Bachat István őrimagyaródsi lelkésztestvérünk febr. 12-én vezette oltárhoz Budapesten a Deákterti templomban Kuzmann Etelka kisasszonyt. Az esketést Dr. Raffay Sándor lelkész végezte. — Scherlach Sándor kabolai lelkész Iglón kötött házasságot Lohse Beatrix kisasszonnyal. Az ifjú pároznak boldogságát szentelte meg az Úr hegymé.

Lelkészuválasztási hír. Pozsonyszentgyörgyön a közel muliban megtartott lelkészuválasztó közgyűlésen a négy jelölt közül Kreischkó Gyula tábori lelkészt választották meg Schönviessner Kálmán örökbe a szentgyörgyi lelkészi állásra. A küzdelem erős volt, két szavazattal került ki győztesen Kreischkó, a ki hosszabb ideig volt Schönviessner oldala mellett segédlelkész ez által megnyerte a hívek tetszését.

Nyugdíjbavonulás. Keszler Tivadar, a dunáninneni ev. egyházkerület pénztárnoka 44 évre terjedő egyházi szolgálat után nyugatomba vonult. A pozsonyi egyház és dunáninneni egyházkerület pénzügyeinek vitele körül hosszú egyházi tevékenysége alatt kiváló érdemeiért szerzett s távozását fájó szívvel vesszük.

Horvátok. László 68 éves barcaújfalui ny. lelkész, kit az Erdélybe betört szibelen és hegyetlen oláhok magukkal hurcoltak Brassóból, 16 havi szenvedésteljes jogság után türethető egészségügyi viszonyok között 1918 évi január 23-án hazakerkezett. A katonák és keservek Kálváriáján átgázolt hazatért lelkésztestvért szeretettel üdvözölgük.

Minisztériumi rendelet. A j. évi 20847 számú kultuszminisztériumi rendelet közli, hogy IV. Károly király és Zita királyné nevét egyesületek és intézetek legfelsőbb engedély nélkül nem viselhetik.

Hírelem. Harctéren küzdő katonáink részére vallásos iratokat (magyar, német, fői) kér. k. u. k. evang. Milseelsorge A. B. Felpost 360.

A Hadikonghák Országos Bizottsága az Ő cs. és kir. Fensége Izabella főhercegnő vednökő jelenlétében megtartott diszközgyűlésén Geduly Henrik püspököt a nagybizottság tagjává választotta.

A brassói ev. egyházmegyei lelkészek m. évi értekezlete azon kiváló támogatásért és emberbaráti szolgálataikért, melyeket Geduly Henrik püspök a brassói lelkésztestvérek menekülése idején, sorsuk enyhítésére kifejtett hálából tisztelelbeli tagjává választotta meg, ily módon adván kifejezést nagyrabecsülésének és hálájának — mert egyebet úgy sem adhat — azon férjru iránt, aki a krisztusi szereteti melegétől áthatott lélekkel, a menekülő testvérek helyzetét, sikeres és áldásos működésével és tevékenységével — a kétségbeesés idején — a mindenhonnan szerzett tekintélyes adományokkal oly elviselhetővé tette

Jubileumi lép. Nyitrai ev. főkegyház reformációi jubileumát hármassal teszi emlékeztetéssel. 1.) A kifünő tudós D. Dr. Daxer Gy. itt tartotta utolsó missziói prédikációját, szólván az isteni heggelemnek önmagunkban való megelégséről, mint a hitüdvösség és jócselekedeti energiák forrásáról. Áldott testamentum a hallgatóság számára. 2.) Az ünnepély kezdetén zavaró incidens provokált a r. k. képlán-tanár ama követelése, hogy az istentisztelekre kijelölt és általunk kidiszított terem ürítették ki, mivel — u. m. — a terem már felszenteltetett a megtartott r. k. adhortációk által. A kísérlet nem sikerült. Szóval: ahol a Máriakultusznak tömjéneztek, ott állt Jezus oltára s prédikált „Luther”. 3.) A jubileári közgyűlés elfogadván a „hithűség” nyilatkozatot, ama „nagy nap emlékére”, imaházaak stb. alkalmas telek megvételét hozza javaslatba, mert unja már a kiskoruság hengerén való további éledgelést. Ezt rögtön fogadtatba is veszi. Röviden: Nyitra sirva vigadott. Melesleg itt ez egyszer engedtessek meg az assakürti anyaegyszárról is említést tenni oly formán, hogy az évszázados fordulót a rendes közegyházi mértékkel meghaladó összegű alapítványokkal és szeretetadományokkal tették hívei halhatatlanná. A kishűségnek itt nincs szállása. Előre . . . ott lobog a kereszt jelvénye . . . éljen a luterizmus.

Jótekonycélu előadás. Az újpesti evang. gyülekezet február hó 9-én az ipartestület nagytermében úgy erkölcsileg mint anyagilag (jövedelem kb. 1200 K.) igen sikerült jótekonycélu előadást rendezett. Geduly Lajos lelkész és családján kívül igen sokan az egyház ifjabb tagjai közül buzgólkodtak a szép siker elérése körül.

Káplánok mozgalma. A tiszai egyházkerület segédlelkészei mozgalmat indítottak az iránt, hogy kápláni évi fizetésüket a tanügyi kormány emelje fel 500 koronáról évi 1000 kor.-ra.

Egyházfelügyelő választás. A nyiregyházi egyházközség február hó 10-én tartott népes közgyűlésén egyházfelügyelővé Dr. Meskó László, Szabolcs vármegye főispánját választotta meg, szavazatát pedig az egyetemes felügyelőválasztás alkalmából Szentiványi Árpádra adta.

Templomtető leszedés. A katonai parancsnokság építő osztálya a nyiregyházi egyházközség templomának réztetejét már leszedte és a tetőt eternit palával fedte be; febr. 11-én pedig a toronytető részfedelének leszedéséhez fogott.

Jelentés. Örömmel tudatjuk az érdeklődőkkel és érdekeltekkel, hogy az Evangelikus Diákszövetség f. évi január 31-én tartott első konferenciája alkalmával megalakult. Célja diákságunk személyes érintkezésbe hozása Isten igéjével és Jézus Krisztussal. Ennek elérésére biblia köröket alakít, illetőleg ilyenek vezetésére igyekszik vallásánárainkat, hitoktatóinkat és ifjuságunk minden nevelő lelkészét megnyerni. Évenként 2 konferenciát rendez: egy nyárit — különféle diákjaink és egy télit — inkább azok vezetői számára. A munka országos irányítását és központi kezelését Br. Podmaniczky Pál theol. tanár vállalta, pénzügyeit pedig Dr. Varsányi Máttyás lelkész vezeti. A munka szervezői egyházkerületenként a következők: Bányai ker. — Dr. Varsányi M. lelkész Budapest I., Dunáninnen ker. — Gáncs Aladár lelkész Székesfehérvár, Dunántul — Fábrián Imre lelkész Kölesd, Tolnam., Tiszai ker. — Br. Podmaniczky Pál theol. tanár Eperjes. A szervezők munkatársaik segítségével felkeresik és figyelemmel tartják diákságunk nevelő helyeit és nálunk jelentkeznek mindazok, akik a munkához csatlakozni s azt szolgálni kívánják. A jövő iskolai évtől kezdve a Diákszövetség külön építő ifjusági folyóiratot ad ki, átvéve az Ijju Éveket jelenlegi szerkesztője Algóver Andor vallásánár kezeiből s aki addig is készséggel bocsátja lapját a Diákszövetség rendelkezésére. A Diákszövetség lapját Maresek János budapesti vallásánár fogja szerkeszteni. A konferencia kimondotta az Evangelikus Leánydiákszövetség megalakulását is. A gazdag tartalmu nap krónikáját a távolmaradottak hárpótlása és a munka előmozdítása kedvéért a legközelebb megjelenő emléklaplap fogja megörökíteni.

Az Evangelikus Diákszövetség vezetősége.

„Mózes v. Jézus?”

Válasz a névtelen személyes támadásra. E lap 5-ik számában egy névtelen foglalkozik legujabb kis füzetemmel. Nem ír kritikát, erről komolyan szó sincs, hanem engemet a legvakmerőbb módon meggyanusít és denunciól. Denifle szellemében kiszedett idézetekkel, számítva a bírálóhoz hasonló elemek egyiptomi sötétségére és vak fanatizmusára, hangulatot akar ellenem csinálni. Az eljárás többi részét már ismerem. Egész bizonyossággal elparentál az egyházi közéletből és a halotti bucsuztatóban még stílszerűen meg is dicsér, mint aki értékes egyén maradhattam volna, ha nem nevem alatt bocsátom közre füzetemet, hanem névtelenül dolgozgatok, mint az én „bírálom”, a mikor felebarátom meghureolásáról, meggyanusításáról es az ellene való uszításról van szó. Fel van említve e nemes támadásban doktorátusom, csabai lelkészségem, püspökjelöltségem. A doktorátust nem kerestem. A csabai ev. egyház lelkésze vagyok 27 éve, a hol meggyőződésemet nem a gyülekezeti nagyságához, de lelkiismeretemhez szabtam. Püspök jelölt is voltam és naponként hálát adok Istennek, hogy püspökké nem lettem; mert valóban nem öröm püspöknek lenni oly viszonyok között, a minőkre világosságot vet ez a személyem ellen intézett támadás és névtelen denunciól. Munkámért helgt állók és komoly bírálatra érdemi választ is adok.

Békéscsaba, 1918. február 6.

Dr. Szeberényi Lajos Zs.

ev. lelkész.

A bíráló megjegyzései: Személyében épen nem akarta és nem is akarja megkisebbiteni vagy csak érinteni is Szeberényit. Lehet, hogy a bírálat hangja fájján érintette őt. De azt az elvi álláspontját a bírálónak, — hogy a világháboru e rettenően vérzivataros napjai között, a mikor a magyar nemzet a lét és nemlét harcát vívta és vívja, nem helyes a nemzeti érzékenységet bármely, bár talán ártatlan, filozofáló, ironizálgató formában is érinteni: a szerző semmiféle haragos kifakadása ledönteni nem képes. Ha a szerzőnek egyetlen szava, egyetlen mondása lett volna arra, hogy ezt a világháborut nem a magyar nacionalismus, nem a magyar fajféltelenség idézte fel, de az angol kapzsiság és az orosz hatalmi törekvés, akkor mi is más hangot használtunk volna. De így, engedjen meg, a látszat mégis csak az, hogy a nacionalismus általános érvényű elítélésében egyúttal szégyenpadra kerül a most igazán ártatlan magyar nacionalismus is. A felsorolt idézetek Deniflrendszerű felhasználására vonatkozólag felhozott

vádat a bíráló egyszerűen visszautasítja. 8—10 nyomtatott soros körmondatok szószerinti idézése és a nacionalismusról mondott ironikus megjegyzésekre az illető lapszám feltüntetésével való utalás nem Denifle-rendszerű kritika és idézet. Háboru van, feszült idegzettel, izzó légkörben élünk. Ha van mondani valónk, ha füzeteket bocsátunk közzé, ügyvigyázzunk főként más véleményf táplálható társaink hazafias érzékenységére. Épen a világháboru szüli azt a kényszerítő követelést, hogy a mely nemzetben öntudatos nemzeti érzés és eszlekvés nincs, az elveszeft. Időszerűtlen tehát épen most ironizáló észrevételekkel füzött kritikát napvilágra bocsátani a nacionalismus más nemzeteknél talán észlelhető, de nálunk, szegény magyaroknál ugyanesak nem tapasztalható hiányokról. Vagy ha ironizálunk, legalább tegyük hozzá, hogy *ez a magyar nemzeti állameszne kü barátaira nem vonatkozik*. A bírálónak, annak újbóli kijelentésével, hogy Szeberényit személyében továbbra méltóképen becsüli, nincs és nem is lesz több mondanivalója ez ügyben.

—s.

A horvát-szlavón esperesség. Figyelemmel olvastam ez évi június 21. Ópázuán tartott közgyűlése javát, s egyes érzelmeket kellett bennem. Tartalmas felügyelői megnyitót tartott Keffenbach A., amelyben Hegel történetböleselete szellemében a mostani világháborura való utalással, de azért meleg evang. alapon a formátó, deformátó és reformátó alap gondolatait fejtegette. De már hisse hellemeitlen isü Veres Á. esperes évi jelentése, a melyből s az esperess. gyűlés egész tárgyulásából sajnálatosan konstatálható a lelkészek nehéz anyagi helyzete s a tanulóknak és főleg kántoroknak való nagy hiány. Az új esperes tudvalevőleg a 6 szóval 5 ellen megválasztott egykori jeles eperjesi diákunk Morgenhaler Ferenc, ki állásához méltó kiváló esperesi beköszöntőt mondott, a melyben ő is a magyarhoni ev. egyházegyetemen belül az önálló horvát-szlavón egyházkerület mellett foglalt állást. Nem jól hatott reánk, hogy a gyűlés 2 évet adott neki időt a horvát hivatalos nyelv elsajátítására, ellenesetben bizalmi állását letenni kénytelen. Ez erős intézkedés méltó pendent-ja, hogy Plivenics és Hurbán személyében külön horvát és tót jegyzőt választottak, de a németről sehol sem történni említés. S ez történni egy magyar koronaországban. Ilyen viszonyok között értjük, a minek beköszöntőjében kifejezést is adott, hogy az új esperesnek politikai magatartásában a nagy apostolt kell követnie abban, hogy a zsidónak zsidó, a görögnek görög s a horvátnak horvát legyen. Jól mondotta, hogy *több szeretetet vár és*

kér a jövő évi konventtől, *fi hitek száma 33.000. Szül. 619 gyermek, esküdött 77 pár, meghalt 642 egyén s konfirm. 703. Az egyházakat a hazai gyámintézet összesen 2 ezer koronával segítette. Az esperesség évi bevétele volt 11 ezer, kiadása 4 ezer, maradványa 6800 korona. Esperess. gyámintézete 269 koronát tüntet fel. A hitek legiöbbit a torzsai konfirm. otthonra adakoztak. Az egyházközségeknek sok anyagi baja van. A vallásitanítás a szörványokban sok nehézséggel jár. Legerősebb a két pázuai egyház. A jogegyenlőség és viszonyosság is még sok kívánni valót hagy hátra. Sok energiát és bölcsességet és tapintatot a derék új esperesnek nemes, de terhes szolgálatában! Ne jeledjék az ő egyes nyelvi hivat, hogy *a nemzetiség fölött áll a Krisztus evangéliuma*, a melynek örök tartalma az isten- és emberszeretet! Ugy legyen!*

Sz. M.

A liszai ág. hitv. ev. egyházker rozsnyói fiu- és leányárva háza segélyezésére befolyt s hálás köszönettel itt is nyugtázott 1917-ik évi adományok. (A kimutatás folytatása.)

Május havi adományok: Takpt. és zálogház rt. Rozsnyó 30.—, Baradnai ev. egyh. 2.—, Sajórédei ev. egyház 3.—, Frank János Korompa 2.—, Leskó Miksa-féle nagyrőcei követelésből Bancsik S. és Hoznek L. esp.-ek ajánlata alapján 144.—, Flander István Gömörhosszúszó 20.—, Nandrási ev. egyh. 22.28, Gömörhárosi ev. l. egyh. 10.49, Rákoshányai ev. l. egyh. 11.96, Balogrussói ev. egyh. 2.50, Ót felföldi városi tkpt. Szepesszombat 16.—, Csernátfalusi ev. egyh. 18.32, Hosszujalú ev. egyh. 10.38, Pürkerenci ev. egyház 2.14, Tatrai ev. egyh. 4.20, Takpt. Nagyrőce 30.—, Ev. főgimn. ifj. gyámint. Budapest 20.—, Ev. főgimn. ifj. lgló 40.—, Margonyai ev. egyh. 9.—, Evang. főg. ifj. gyámint. Rozsnyó 50.—, Alsósajói evang. egyh. 5.—, Henekői ev. l. egyh. 5.—, Gömörhossz. ev. egyh. 9.20, lglói ev. egyh. 15.—, Poprádi sv. egyház 47.—

Június havi adományok: Evang. főgimn. ifjus. gyámint. Besztercebánya 10.—, Ev. főg. Eperjes 20.—, Schespataki ev. egyh. 4.03, Kassai (II.) ev. egyh. 4.29, Kassai premonitriai főgimn. 6.79, Kassai állami főreál 5.53, Rozsnyói ev. egyh. gyámint. 10.—, Körmöcbányai ev. egyh. 5.—, Süvetei ev. egyh. 2.70, Batizfalvai ev. egyh. 8.50, Hollódomnai ev. egyh. 4.—, Kakaslomnái ev. egyh. 17.21, Késmárki ev. egyh. 18.96, Kislomnái ev. egyh. 3.—, Nagyszalóki ev. egyh. 18.94, Rókusi ev. egyh. 2.40, Sörkúti ev. egyh. 3.—, Spábfalvai ev. egyh. 7.26, Tatraaljai ev. egyh. 5.—, Toporei ev. egyh. 7.—, Tótfalvi ev. egyh. 2.70, Idegen isk. járó ev. növ. Kassa 24.—, Ev. liceumi tanárok és ifj. Késmárk 20.—, Rozsnyó és vid. fogy. szövetk. 30.—, Ózdi ev. egyh. 10.—, Nagyrőcei ev. egyh. piár 20.—, Dr. Wieszt Károly Nagyrőce 5.—, Hoznek Lajos Nagyrőce 3.—, Nagyrőcei egyháziv. 51.—

(Folytatjuk.)

A Magyarhoni Evangélikus Lelkészegyesület pénztárába december hó folyamán a következő tagok díjai folytak be:

1916—1917-re: Bohus Pál Apácza, Kiss Béla Bácsfalu, Hrdlieska Lajos Tótkomlós. 1916—18-ra: Bándy Miklós Nagybábony.

1917-re: Csermák Elemér Szentetornya, Farkas Gejza Nagyszombat, Jurkovicz Vladimir, Scherer János Modor, Ponyiczky Pál Temesbökény, Liptai András Fakóvezekény, Simkovicz János Hibbe, Czékus László Abaujszántó, Krikszán Iván Láz, Kailing Hugó Kislomnicz, Magyar Géza Szák, Hoffmann Károly Gölniczbánya, Henriczy Béla Poltár, Hoznek Lajos Nagyróceze, Csepregi György és Dr. Szeberényi Lajos Zsigmond Békéscsaba, Hanesz Hugó Csehberék, Gyarmathy Ferencz Tab, Varga Imre Poprad, Ligeti Ede Sajókaza, Mühl Sándor Gyöng, Timkó György Sókut, Saskó István Lestin, Illgen Antal Lőcse, Kótsch Mihály Pusztafám Hüfter Lajos Nagyhanizsa, Jankó Károly Irsa, Kund Samu Répezlak, Czipott Áron Kácsfalu, Koren Márton Kiskőrös, Egged Aladár Sajógömör, Tinschmidt Sándor Szomolnok, Boor Péter (p. t.) Holics, Szikora Mihály Hontkirályfalu, Bodiczky Sámuel Nógrádszenna, Krón Ferencz Gyón, Placskó István Szarvas, Kello Gusztáv Szarvas, Bárdy Ernő Mezőberény, Nagy Jenő Öskü, Marczy István Dunaszerdahely, Laczkó János Margonya, Halvax Gusztáv Istvánvölgy, Zatkalik Károly Hertelendyfalva, Wallrábenstein Homokos, Heiner Géza (p. t.) Órihodos, Varga József Sárvár, Belogh István Porrogszentkirály, Kozlay Kálmán Szepeszsombat, Maloveczky János Süvete, Fuchs András Sárosófalu, Body Pál Tápíószele, Németh Pál Vése, Blázy Lajos Kiskőrös, Kaezián János Budapest, Gindel Márton Miklóshalma, Kiss Árpád Csernátfalva, Adorján Ferencz Dunaföldvár, Sontagh Sándor Szepesvaralja, Petrovics Soma Szentes, Gyurátz Ferencz Pápa, Margócsy István Acsa, Biszkup Béla Magyargurab, Bakay Péter Apostag, Szekerka Pál Luboka, Majba Vilmos Budapest, Kapi Béla Szombathely, Krieger Mihály Nyiregyháza, Geduly Henrik és Hronyecz J. Nyiregyháza, Terray Gy. Rozsnyó, Baráth K. Várgede, Gyürky Pál Rimaszombat, Korenkó Gy. Restér, Csengey Gusztáv Eperjes, Zsilinszky Endre Medgyesegyháza, Bortnyik György Kőlese, Soltész Gyula Birda, Mesterházy Sándor Nemespátró, Kresmery Gyula Nyárasdomb, Dendély Samu Kuntapoleza, Svehla István Turmezó, Stollmann Gusztáv Felsősztrégova, Mayer Pálklad, Reiser Mihály Liebling, Králik Ervin Vanyarcz, Rédei Károly Nagykároly, Nagy Lajos Gyuró, Dörmer Frigyes Pinkafó, Böjtös László

Hánta, Gallé István Harta, Kemény Lajos Osgyán, Banezik Sámuel Rimakokova, Mogyorossy Gyula Bakonyszentlászló, Mikolás Kálmán Szilsárkány, Kalmár Pál Kardoskut, Kardos Gyula Balassagyarmat, Deák Sándor Türkös, Schultz Aladár Dunaegyháza.

1917—1918-ra: Zatykó János Rimabrézó, Thera Ede Mateócz, Horváth Sándor Paks, Alexy Mátyás Buikeszi, Schrödl József Petőfalva, Rätz Vilmos Pozsony, Belicza András Szirák, Raphanidesz B. István Felsőszalatna, Tóth József Fancsal, Bősze Zsigmond Tolnanémedi, Schindler Márton Sajkásszentiván, Fiedler Károly Loesmánd, Kalanda Gyula Kálnó, Szórády Lajos Tatrang, Révész János Nagybánya, Müller Róbert Felsőhána, Farkas Mihály Nagygereasd, Luthár Ádám Battyánd, Bujna Iván Nagylak, Klauzer Gáspár Tapolyháuszfalva, Madár Rezső Sand, Ihasz Mihály Kerta, Hérincs Lajos Farád, Payr Sándor Sopron, Káldy József Iharosberény, Geiszlinger Pál Felsőőr, John Jakab Kiskér, Uj Reichert Gyula Györkhöng, Christély Gyula Ratkősebes.

Hirdetés.

Konfirmandusok vallástana. Irta Mayer Pál ev. lelkész. Ára: 50 fillér. Kapható a szerzőnél (Klad u. p. Aszód, Pestm.) A tiszta jövedelem fele az ev. lelkészárvaák árvaházi alapjáé.

Konfirmációi tankönyvek.

- Raffay Sándor:* Evang. konfirmandusok kátéja. 5. javított kiadás. Ára 1 K.—
Tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye a te koronádat? Konfirmációi tankönyv. 5. kiadás. Ára kötve—50 fill.
Ruttkay Sándor: Konfirmandusok könyve. 12-ik kiadás. Ára 50 fillér.
Mayer Pál: Evangélikus konfirmandusok vallástana. Ára 50 fillér.
Koren Pál: Konfirmációi könyv 4. kiadás. Német nyelven. Ára 30 fillér.
Belohorszky Gabriel: Evangelisch-christliches Confirmandenbüchlein. Elfte Aufl. Ára 40 fillér.
Halte was du hast! Konfirmandenbüchlein 5. Aufl. Ára kötve 90 fillér.
Ruttkay Sándor: Konfirmandenbüchlein. Ins deutsche überetzt von Georg Schwalm 3. Aufl. Ára 40 fillér.
Koren Pavel: Konfirmáciai kniha 3. kiadás Ára 30 fillér
Szeberényi: Wieznovány konfirmandu. Ára 1 K.

Kaphatók: **Scholtz Testvérek**
 könyvkereskedésében
 Budapest, IX., ferencz-körut 19—21.

„Igehirdető“ februári füzetének tartalma:
 Kund sámuél: A nyomoruságok idején. — Vasár-
 napi. Szücs József: Az ég madarai. — Téli. Bey-
 er Fülöp: Jézus Krisztus a boldogság alapja. —
 Dasárnapi. Dr. Tóth Lajos: Az odaadó munkál-
 kodás boldogsága. — Vasárnapi. Kiss Samu:
 Jézus meghisértetése. — Bójtí. Soltész Emér:
 Hogyan elégítsük meg az ehező sokaságot? —
 — Bójtí, urvaesorakor.

KONFIRMÁCIÓI

HÁTÉ

Irtá: RAFFAU SÁNDOR.

Pályadíjat nyert munka.

Most jelent meg V-ik, javított kiadásban!

Ára 1 korona.

Hapható: **HÓHAI LAJOSNÁL**, Budapest, IV.,
 Hammermayer Károly u. 3.

Mutatónyomdány ingyen!

— Most indul meg —

A Theologiai Szaklap és Könyvujság

1918-ik (VIII.) évfolyama.

Kiváló szakférjakkal közreműködésével szerkesztik:

Lic. Dr. Szelényi Ödön

és

Szimonidesz Lajos.

Megjelenik minden hónap 20-án

Előfizetési ára egy évre 16 K., theologusoknak
 és segédtelekészeknek csak 10 K.

Kiadja **SCHOLTZ TESTVÉREK** könyv-
 kereskedése Budapest, IX. Ferenc-körut 19—21,
 a hová az előfizetési díjak küldendők.

A **Theologiai Szaklap és Könyvujság** önálló
 theologiai tanulmányokat közöl és állandóan figyelemmel
 kíséri a theologiai tudomány munkáját. Feljegyzé, bírálja
 és ismerteti a hazai és külföldi protestáns irodalom ter-
 mékeit. Áttekintéseket nyújt az irodalmi termelésről.

Mutatónyomszámot készségegel küld **SCHOLTZ TEST-
 VÉREK** könyvkereskedése Budapest, IX. Ferenc-körut 19/21
 ahol bármely és bárhol megjelent könyv megrendelhető
 és a lehető legrövidebb idő alatt szállítatik. Megjegyzés
 alapján részletfizetési kedvezményt is nyújtunk. 4—2

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállással!

Egyházi szentedények, urvaesora-keghek, keresztelő
 kannák, oltári gyertyatartók, borkanások. — Arany és
 ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak
 részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot
 fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros nyomda Rákospalotán Budapest mellett.